

Hautaamisen ja hautauskulttuurin merkitys omaisten ja vainajan näkökulmasta

Anna Liisa Aho

TtT, dosentti

Tampereen yliopisto

Terveystieteiden yksikkö

KUOLEMA JA TYÖ - seminaari

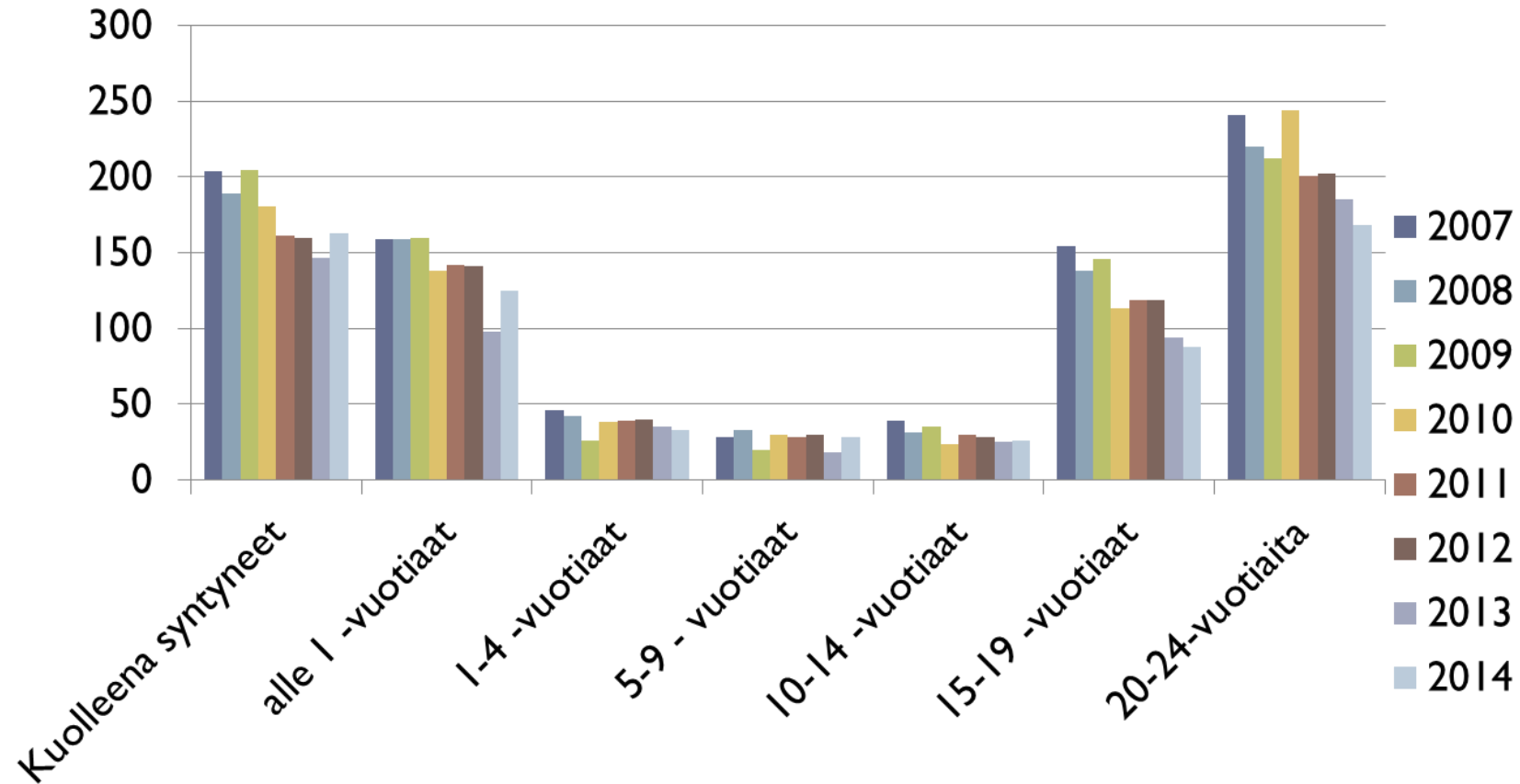

Työikäisten (15–64-vuotiaiden) kuolemansyyrakenne 2014

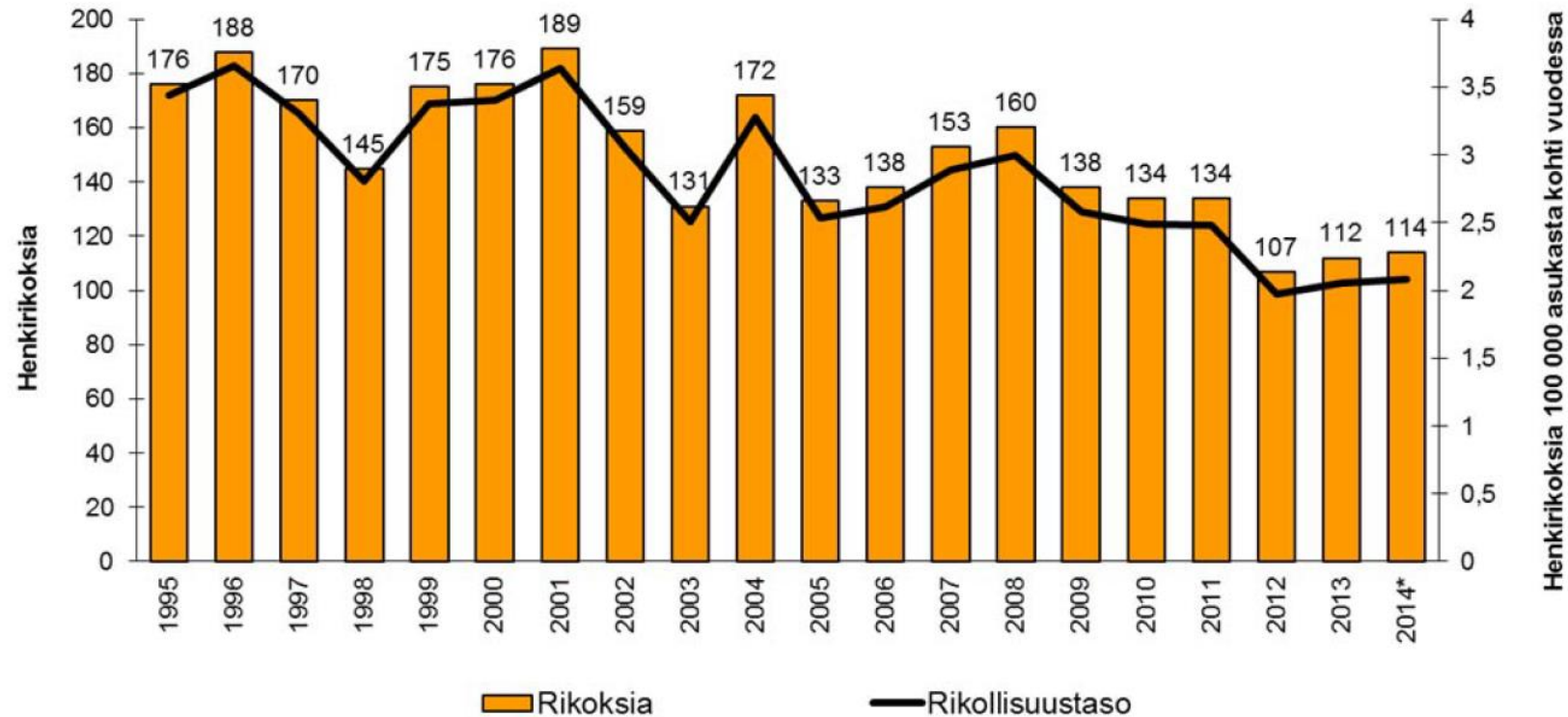
54-luokkainen aikasarjaluokitus	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset
	Kuolleita	Kuolleita	Kuolleita	%	%	%
04–22 Kasvaimet	2 479	1 354	1 125	29	23	41
27–30 Verenkiertoelinten sairaudet	1 958	1 524	434	23	26	16
31–35 Hengityselinten sairaudet	198	134	64	2	2	2
41 Alkoholiperäiset taudit ja tapaturmainen alkoholimyrkytys	1 258	1 012	246	15	17	9
42–49 Tapaturmat (pl. alkoholimyrkytykset)	798	612	186	9	10	7
50 Itsemurhat	624	472	152	7	8	6
Muut kuolemansyyt	1 346	841	505	16	14	19
01–54 Kuolleita yhteensä	8 661	5 949	2 712	100	100	100

Lapsikuolleisuus Suomessa 2007-2014

(www.tilastokeskus.fi)

Henkirikokset Suomessa

Kuvio 6 Henkirikosten määrä ja rikollisuustaso 1995–2014 (Tilastokeskus; 2014 tiedot ennakkotietoja)

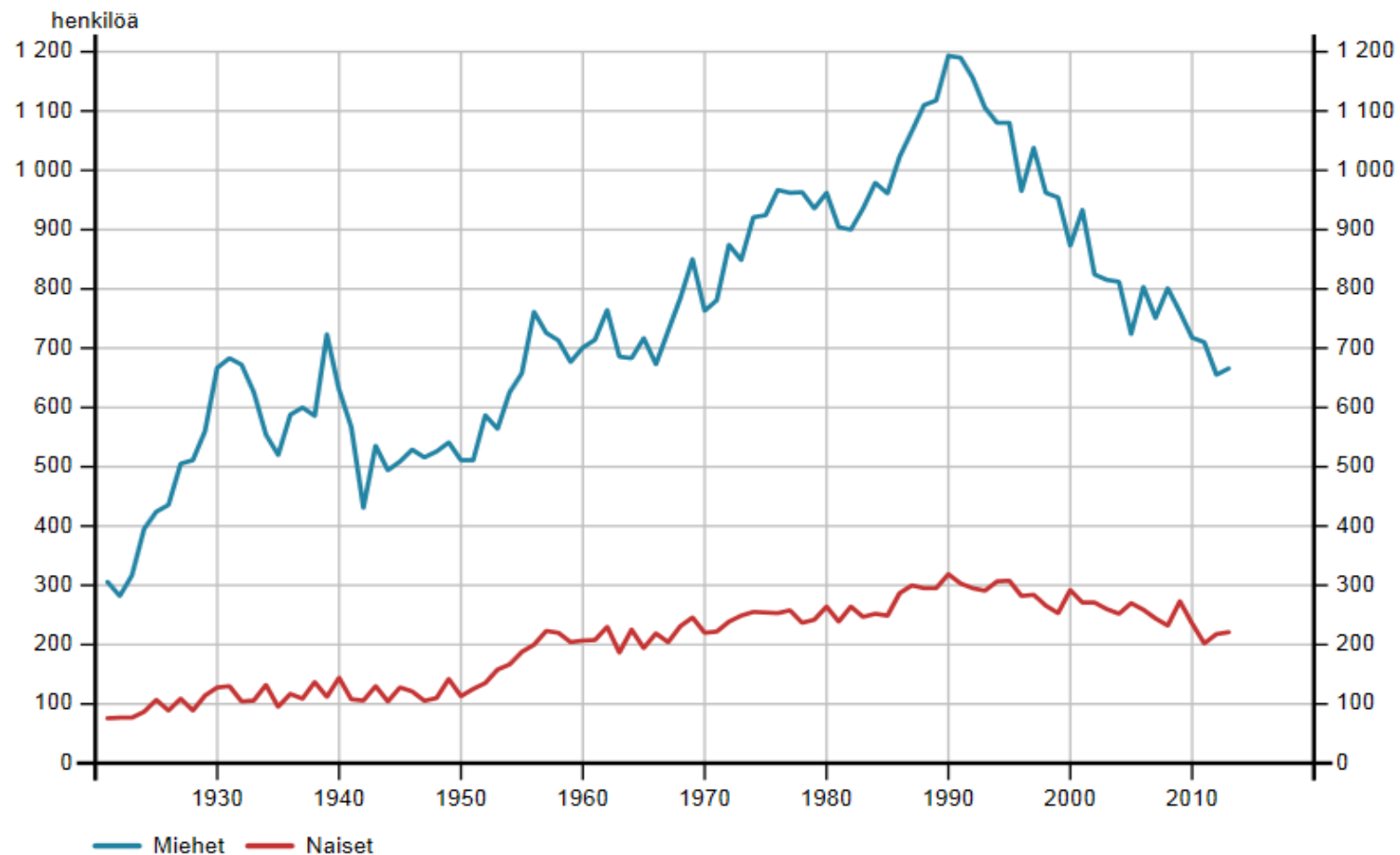
Itsemurhat

Päivitetty: 30.12.2014 - Seuraava päivitys: 30.12.2015

Vuonna 2014: miehiä 599 ja naisia 190

Itsemurhan tehneiden määrä 1921-2013

Kuolemaan liittyvät pelot kohdistuvat

- **kuoleman lähestymiseen;** pelko sairauden ennakoimattomuudesta, pelko elinajan vähenemisestä ja pelko läheisten taakkana olemisesta
- **kuoleman tapahtumaan;** pelko kuoleman kivuliaisuudesta ja epätietoisuus kuoleman prosessista
- **kuoleman seurauksiin;** pelko läheisten kärsimisestä, pelko joutumisesta eroon läheisistä, **epätietoisuus ruumiin kohtalosta**, pelko minuuden tuhoutumisesta ja epävarmuus tuonpuoleisesta

Kuolevan ja vainajan näkökulmasta

- Hautaamisen ja siihen liittyvien asioiden järjesteleminen
  - Auttaa valmistumaan omaan kuolemaan (kaikki kuolevat realiteetti)
  - Vähentää omaan kuolemaan liittyvää ahdistusta ja kuolemanpelkoa
  - Vähentää kuolevan hätää ja ahdistusta liittyen omaisten jaksamiseen
  - Vähentää omaisten huolia kuoleman jälkeisistä asioista ja helpottaa heidän pärjäämistä
  - Vähentää omaisten ristiriitoja (kuoleva ilmaissut selvät sävelet)
  - Mahdollistaa vainajan toiveiden toteuttamisen / persoonallisen hautaamisen (mm. hautaustavasta, siunaamisesta, arkusta, muistotilaisuudesta, hautauskivistä....)
  - Mahdollistaa ns. kunniallisten / asiallisen hautaamisen saamisen (kulut)
  - Mahdollistaa kuolemaan ja sen jälkeisistä asioista keskustelemisen.....

Surevien omaisten näkökulmasta

- Hautaamiseen liittyvien asioiden järjesteleminen
  - Auttaa ymmärtämään läheisen kuoleman ja sen lopullisuuden (valokuvat kuolleesta, hyvästeleminen, vainajan peseminen, arkun valinta tai tekeminen, kuolinvaatteet jne)
  - Mahdollistaa surevien "elossapysymisen" (pakko toimia)
  - Auttaa suruprosessin "käynnistymisessä"
  - Mahdollistaa viimeisen palveluksen tekemisen rakkaalle omaiselle
  - Mahdollistaa persoonallisten hautajaisten järjestämisen omaiselle
  - Mahdollistaa tunteiden ilmaisemisen
  - Rituaalit ja rutiinit tuovat turvallisuutta (myös ahdistusta)
  - Mahdollistaa muistopaikan ja haudalla käymisen (hoitamisen)
  - Mahdollistaa läheisten yhteenkokoontumisen ja yhteydenpidon tiivistymisen.....

Muutamia huomioita surevien kohtaamiseen

- Ole ihminen ihmiselle (kohtaaminen ja kokonaisvaltainen huomioonottaminen, oma empatia ja tunteet voi näkyä, mutta sureva ei halua lohduttaa muita)
- Halaa tai ole läsnä aidosti, kättele, ilmaise osaanotto
- Katso silmiin, muista non-verbaalinen kieli
- Puhu lempeän asiallisesti ja selkeästi, toista tarvittaessa (älä "lässytä" kuin lapselle)
- Muista, että kohtaaminen ja kaikki keskustelu tallentuu pitkäaikaismuistiin
- Älä kerro omia tai muiden pahempia kokemuksia (mm. lemmikkieläinten kuolemista tai tiedän miltä tuntuu, turhat lohdutukset pois)
- Älä ilmaise "sammakoita", hiljaisuus parempi
- Keskustelu surevan ehdoilla ja aikataululla, älä ole kiireinen
  - Älä analysoi kuolemaa tai etsi merkitystä (sureva etsii itse merkityksen)

- Älä muuta puheenaihetta (piristäviin tai päivänpolttaviin asioihin)
- Älä anna kehotuksia (piristy tai älä itke, ryhdistäydy)
- Tarjoa juotavaa ja nenäliinoja, istuinpaikka
- Eliminoi medianäkyvyys
- Hyväksy ja siedä voimakkaita reaktioita
- Muista ettei kenenkään kuolemaa voi poistaa eikä surua poisottaa
- Anna ja esittele vaihtoehtoja (arkuista, hautakivistä, hautaamisen vaihtoehtoista)
- Kysy ja kartoita surevien tarpeita (ovat yksilöllisiä)
- Kohtele ja kohtaa surevat kuten haluaisit sinut kohdattavan!

NÄYTTÖÖN PERUSTUVA TOIMINTA

Vaikuttavuutta terveydenhuoltoon

In English Uutiskirje Ehdota aihetta Yhteystiedot

Hoitotyön tutkimussäätiö

Säätiö Näyttöön perustuva toiminta Suositukset Hankkeet Näyttövinkki Koulutukset Julkaisut ja raportit

Finnish Centre for Evidence-Based Health Care

[Järjestelmälliset katsaukset](#)

[JBI menetelmäkirjasto](#)

[JBI-suositukset](#)

[JBI CoNECT+](#)

WHO Collaborating Centre for Nursing

[Hyvien käytäntöjen tietopankki](#)

Suositukset

Hoitosuositukset ovat hoitotyön asiantuntijoiden järjestelmällisesti laatimia ja tieteellisesti perustelema kannanottoja tutkimus- ja hoitovaihtoehtoihin, niiden käyttökelpoisuuteen ja vaikuttavuuteen. Ennen suositusten julkaisemista, niistä pyydetään lausunnot sekä suositusaiheen että menetelmän asiantuntijoilta.

Hoitosuositusten tavoitteena on inhimillinen, oikein ajoitettu, oikea ja vaikuttava hoito potilaalle. Suositukset ovat konkreettinen osoitus näyttöön perustuvasta hoitotyöstä.

[Hoitosuositukset](#)

[Näyttöön perustuvat toimintamallit](#): Hotuksen julkaisemat näyttöön perustuvat toimintamallit, joiden taustalla on hoitosuositus.

Ajankohtaista

JBI Matters Newsletter
Sep/Oct 2016
[Lue lisää »](#)

Nettisivut ovat jälleen
käytössä
[Lue lisää »](#)

Nettisivuilla häiriöitä,
pahoittelemme!
[Lue lisää »](#)

[Uutiskirjo](#) »

Surevien kohtaaminen läheisen kuoleman jälkeen

Työryhmän pj: Anna Liisa Aho, TtT, dosentti, Terveystieteiden yksikkö, Tampereen yliopisto

Työryhmä:

- Anja Terkamo-Moisio, TtT, nuorempi tutkija (UEF)
- Taru Varpenius, sairaalapastori (PSHP)
- Soili Poijula, kriisipsykologi
- Hanna Niemipelto, sairaanhoitaja

Mentorina toimii Eija Paavilainen, professori, Tampereen yliopisto

Eteneminen: Näytön kokoaminen

Tavoiteaikataulu: Julkaistaan 2017

Kiitos!

Yhteydenotot: anna.l.aho@uta.fi

Surukonferenssi
Kohtaan surevan
Tampereella 27.-28.4.2017